

Abstrakt

Tato práce zkoumá vliv doby působení druhého jazyka na schopnost porozumět danému jazyku a na vývoj syntakticko-morfologických kompetencí u bilingvních jedinců. 45 bilingvních žáků základních škol bylo testováno na úloze zkoumající porozumění vztažným větám. Během testování děti poslouchaly namluvené vztažné věty různých typů a jejich úkolem bylo přiřazovat je k vhodným obrázkům (jednomu ze čtyř) na obrazovce. Náš experiment konkrétně porovnával porozumění vztažným větám podmětným a předmětným. Tyto věty zároveň obsahovaly jmenné fráze, které se buď shodovaly, nebo neshodovaly v kategorii čísla (obě fráze v jednotném nebo množném čísle = shoda; jedna fráze v jednotném, druhá v množném čísle = neshoda). Porovnávali jsme výsledky skupin "simultánně bilingvních" dětí (dva jazyky od narození), "raně sekvenčně bilingvních" dětí (angličtina od 1-4 roku) a pozdně sekvenčně bilingvních dětí (angličtina od 4 let, nejpozději však od 6 roku – základní školy). Průměrný věk účastníků výzkumu byl v době testování přibližně 10 let. Výsledky odhalily rozdílné vzorce ve strategiích pro porozumění jazyku (v našem případě angličtiny), které tyto tři bilingvní skupiny používaly. Skupina "simultánně bilingvních" dětí se více spoléhala na syntaktickou informaci, jež byla obsažena v typu vztažné věty (velký vliv na porozumění měla syntaktická vodítka vztažné věty podmětné a předmětné). Ostatní dvě skupiny "sekvenčně bilingvních" dětí byly citlivější na morfologické tvary shody a neshody v čísle jmenných frází. Doba působení druhého jazyka tak byla potvrzena jako relevantní faktor při změnách v jazykovém chování bilingvních dětí. Tyto výsledky jsou zde interpretovány ve světle relevantních výzkumů v dané oblasti a na základě psycholingvistických modelů větného porozumění. Celkově práce přináší vhled do lingvistické povahy bilingvismu.

Klíčová slova:

bilingvismus, dvojjazyčnost, bilingvní osvojování řeči, dětský bilingvismus, simultánní bilingvismus, sekvenční bilingvismus, doba působení druhého jazyka, osvojování řeči, porozumění jazyku, vztažné věty, příznakovost, jmenná fráze, tvarová shoda/neshoda v čísle, syntax, morfologie